

ยุทธศาสตร์ชาติกับการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภายใต้ความร่วมมือของประชาคมอาเซียน

ทศพนธ์ นรทัศน์

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นทั่วโลก ได้ก่อให้เกิดภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ ที่มีความรุนแรงมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม คลื่นกัดเซาะชายฝั่ง แผ่นดินไหว ธรณีพิบัติภัยสึนามิ สำหรับในประเทศไทยเหตุการณ์มหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ผ่าน รวมถึงการเกิดคลื่นกัดเซาะชายฝั่งอ่าวไทยอย่างรุนแรง น้ำท่วม ดินโคลนถล่มในหลายจังหวัดทางภาคใต้ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ทำให้ทุกภาคส่วนหันมาให้ความสำคัญและตื่นตัวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติรูปแบบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งบทความนี้จะนำเสนอยุทธศาสตร์ของประเทศไทย และแผนงานของอาเซียนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้เกิดความตระหนักและร่วมกันแปลงยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

สถานการณ์ทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (๒๕๕๔) ได้ประเมินไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ประเทศไทยมีความเปราะบางหลายด้านและมีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งในด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ สถานการณ์การเกิดภัยพิบัติจะมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติถูกบุกรุกทำลาย โดยคาดว่าจะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะเป็นปัจจัยเสริมทั้งด้านความถี่และระดับความรุนแรงของภัยพิบัติในหลายพื้นที่ของประเทศ ได้แก่ อุทกภัย ภัยแล้ง แผ่นดินถล่ม วาตภัย และไฟป่า ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ โดยเฉพาะประชากรที่มีขีดความสามารถในการรับมือกับผลกระทบด้วยตนเองต่ำ ส่วนด้านการสูญเสียพื้นที่ชายฝั่ง พื้นที่ชายฝั่งประเทศไทยที่มีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคตอย่างรุนแรง ทั้งจากปัญหาชายฝั่งถูกกัดเซาะ และแนวโน้มการเพิ่มสูงขึ้นของระดับน้ำทะเล ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยตรง รวมทั้งการประกอบอาชีพและแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชน ทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานของประชากรมากขึ้น

ยุทธศาสตร์และแผนงานการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติของประเทศไทยและอาเซียน

ยุทธศาสตร์และแผนงานการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติของประเทศไทยและอาเซียน ที่สำคัญประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๐๙-๒๐๑๕ (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community 2009-2015) แถลงการณ์ชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (Cha-am Hua Hin Statement on EAS Disaster Management) และแถลงการณ์ว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัยการลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟูและการบูรณะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ได้ระบุถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) จัดทำแผนที่และจัดลำดับพื้นที่เสี่ยงภัยทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและจังหวัด เพื่อกำหนดแนวทางเฝ้าระวังและป้องกันผลกระทบ ที่ใช้ทั้งมาตรการด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน และการควบคุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการตั้งถิ่นฐานในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งพัฒนามาตรฐานความปลอดภัยของระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ เพื่อรองรับภัยพิบัติที่รุนแรงในอนาคต

๒) พัฒนาระดับการจัดการภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพ กำหนดมาตรการให้ครอบคลุม ทั้งด้านการเตรียมพร้อม การป้องกัน การลดผลกระทบ การเตือนภัย การจัดการในภาวะฉุกเฉิน การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และการฟื้นฟูบูรณะ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการและสร้างเอกภาพในการบริหารจัดการ

๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและระบบการสื่อสารโทรคมนาคม ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการจัดการภัยพิบัติ โดยบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาเครือข่ายการจัดการภัยพิบัติระดับภูมิภาค ให้มีการเชื่อมโยงข้อมูล การถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ด้านการเตือนภัย และการจัดการในภาวะฉุกเฉิน

๔) วางระบบเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ พัฒนาระบบงานอาสาสมัครของประเทศอย่างจริงจัง และให้มีมาตรฐานตามหลักสากล ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของชุมชน และผู้นำท้องถิ่น โดยฝึกอบรมและสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ ผนึกกำลังของภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ สื่อมวลชน กองทัพ และภาคประชาสังคม เพื่อการระดมสรรพกำลัง และบูรณาการระบบการจัดการภัยพิบัติของประเทศให้มีประสิทธิภาพ

๕) สนับสนุนภาคเอกชน สถานประกอบการ โรงเรียน และท้องถิ่น ให้มีการเตรียมความพร้อม โดยจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับภัยพิบัติ ซึ่งประกอบด้วยการอพยพ การวางระบบปฏิบัติการสำรองในระดับองค์กร และการฝึกซ้อมรับมือภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความตื่นตัวให้กับสาธารณชน และสร้างหลักประกันด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และความต่อเนื่องของการดำเนินธุรกิจ

๒. แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๐๙-๒๐๑๕ (A Blueprint for ASEAN Socio-Cultural Community 2009-2015)

แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๐๙-๒๐๑๕ ได้ระบุถึงการเตรียมความพร้อมเรื่องภัยพิบัติ ไว้ในประเด็น “ด้านการคุ้มครองและสวัสดิการสังคม” โดยได้กล่าวถึง “การสร้างรัฐที่พร้อมรับมือกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น” ดังนี้

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์: เสริมสร้างกลไกให้มีประสิทธิภาพและสามารถป้องกัน แ ล ะ ล ด ก า ร สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมของรัฐสมาชิกอาเซียนอันเกิดจากภัยพิบัติและร่วมมือกันจัดการกับภัยพิบัติฉุกเฉินโดยใช้ความพยายามของรัฐบาลและความร่วมมือในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ โดยมีมาตรการ ดังนี้

i. ดำเนินการตามความตกลงว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินของอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ii. สนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินการของศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (AHA Center) เพื่อสนับสนุนความร่วมมือและการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับหน่วยงานของสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศ

iii. จัดทำโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศสมาชิกอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการการวิจัยร่วมกัน และการสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มพูนขีดความสามารถในการรับมือกับภัยพิบัติและลดการสูญเสียจากภัยพิบัติ

iv. สร้างเครือข่ายอาเซียนเพื่อแบ่งปันข้อมูลและเครือข่ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับภัยพิบัติภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันข้อมูลและแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดและช่วยในเรื่องการตัดสินใจในการดำเนินการ

v. ดำเนินการและส่งเสริมความตระหนักรู้ของสังคมและโครงการด้านการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสาธารณชนในโครงการที่เกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนสามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมหลังเผชิญภัยพิบัติ

vi. ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งชุมชนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานเอกชน และกระชับความร่วมมือกับสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศ

vii. แสดงธงประจำชาติและธงอาเซียน หรือสัญลักษณ์เพื่อประชาสัมพันธ์อาเซียนในหมู่ผู้ที่ตอบสนองรายการแรกกับภารกิจด้านมนุษยธรรม

viii. ส่งเสริมทางเลือกการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืน ผ่านกิจกรรมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน

ix. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการพร้อมรับมือกับภัยพิบัติในชุมชนโดยเผยแพร่ความรู้ท้องถิ่น และแนวทางปฏิบัติความตระหนักรู้ของสังคม การศึกษาและบทเรียนเพื่อสร้างชุมชนให้สามารถกลับสู่สภาพเดิมได้หลังภัยพิบัติ

x. ส่งเสริมการใช้บริการศูนย์อำนวยความสะดวกในภูมิภาคให้มากขึ้น เช่น การใช้บริการศูนย์พยากรณ์อากาศอาเซียน (ASMC) ศูนย์ประชาสัมพันธ์ด้านแผ่นดินไหวอาเซียน (AEIC) เพื่อจัดเตรียมข้อมูลการเตือนภัยล่วงหน้า และให้คำแนะนำเฉพาะทางเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภัยพิบัติในภูมิภาค

xi. จัดโครงการอาสาสมัครอาเซียนเพื่อช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการอยู่ร่วมกันของอาเซียน

xii. ส่งเสริมการประสานงานและการวางแผนร่วมกันในหลายภาคส่วน ในเรื่องการเตรียมความพร้อมและการรับมือกับโรคระบาดต่างๆ ในระดับภูมิภาค

๓. แถลงการณ์ชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (Cha-am Hua Hin Statement on EAS Disaster Management)

กองการสื่อมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ (๒๕๕๒) ได้ระบุว่า “แถลงการณ์ชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (Cha-am Hua Hin Statement on EAS Disaster Management)” ได้รับการรับรองเมื่อ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ออสเตรเลีย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐอินเดีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และ นิวซีแลนด์ ในคราวประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ ๔ ที่ชะอำ หัวหิน ซึ่งประเทศไทยเป็นประธานและเจ้าภาพจัดการประชุมดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ประชุมได้แสดงความ

เสียใจ ต่อการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน และความเป็นอยู่ อันเป็นผลกระทบจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับประเทศที่เข้าร่วม ในการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกและในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก และแสดงความกังวลอย่างยิ่งต่อผลที่ตามมา ในเชิงลบต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบรรลุถึงความสำเร็จของการดำเนินยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาที่ได้รับความเห็นชอบ ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ และกระบวนการรวมตัวกันในภูมิภาค

- ยืนยัน ในข้อผูกพันของประเทศที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก เพื่อลดความเสี่ยง ด้านภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการเป็นหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อลด ความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบทางลบ และเพิ่มพูนความสามารถของประชาชนให้มีความตื่นตัว และสามารถพึ่งพาตัวเองได้ในการลดผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติ และอ้างอิงการกำหนดให้การลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติเป็น หนึ่งในลำดับงานที่มีความสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ในการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ครั้งที่ ๒ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐

- อ้างถึง หลักการและข้อเสนอแนะของเอกสารกรอบการทำงานระหว่างประเทศและภูมิภาคที่สำคัญ ในเรื่องการลดความเสี่ยงและการจัดการภัยพิบัติ อาทิ กรอบปฏิบัติการเฮียวโก พ.ศ. ๒๕๔๘-๒๕๕๘ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ แผนปฏิบัติการ ปักกิ่ง เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเอเชีย พ.ศ. ๒๕๔๘ ปฏิญญากัวลาลัมเปอร์ ว่าด้วยการประชุมสุดยอด เอเชียตะวันออก พ.ศ. ๒๕๔๘ แถลงการณ์การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงใน ภูมิภาคเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๙ และปฏิญญาเดลีว่าด้วย การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในเอเชีย พ.ศ. ๒๕๕๐ และข้อมติของการประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติสมัย สามัญที่เกี่ยวข้อง

- ยืนยัน การสนับสนุนเพื่อคงไว้และพัฒนาแนวทาง กลไกและความสามารถต่าง ๆ ในภูมิภาค เรื่อง การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งรวมถึงการเตือนภัยล่วงหน้าก่อนเกิดภัยพิบัติ และ ตระหนักในความพยายามของอาเซียนในกรอบคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ และการประชุม อาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาค รวมทั้งข้อริเริ่มอื่น ๆ ในภูมิภาค เพื่อส่งเสริม ความร่วมมือในการลดความเสี่ยงและการจัดการภัยพิบัติ

- ตระหนัก ในความร่วมมืออย่างแข็งขันและข้อริเริ่มต่าง ๆ ในระดับภูมิภาคของอาเซียน และ ยินดีกับบทบาทของอาเซียนผ่านกลไกประสานความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งมีอาเซียนเป็นผู้นำ เพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยจากพายุไซโคลนนาร์กิส ในสหภาพพม่า

- ตระหนัก ในบทบาทหลักของรัฐในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและการจัดการกับความเสี่ยง ด้านภัยพิบัติ รวมทั้งความสำคัญของความร่วมมือและความเป็นหุ้นส่วนระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนบทบาท ดังกล่าวของรัฐ

- ตระหนักถึง ความพยายามที่สำคัญขององค์การระดับภูมิภาค รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ภาค ประชาสังคมและองค์กรอื่น ๆ ที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการภัยพิบัติ ความจำเป็นที่ จะคงเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดการที่มีอยู่แล้ว และความสำคัญของการหลีกเลี่ยงการทำงานที่ซ้ำซ้อน กันรวมทั้งการประสานความพยายามดังกล่าวให้สอดคล้องกันยิ่งขึ้น

- ยินดี กับการจัดตั้งกลไกความร่วมมือระหว่างออสเตรเลียและอินโดนีเซียเพื่อลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติซึ่งจะช่วยส่งเสริมความพยายามในการลดความเสี่ยงภัยจากภัยพิบัติที่มีอยู่แล้ว และสร้างขีดความสามารถระดับประเทศและระดับภูมิภาคในการจัดการภัยพิบัติ

- ย้ำถึง ความสำคัญของการรับรองแนวทางแบบบูรณาการและครอบคลุมรอบด้านในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติ และการผนวกเรื่องการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไว้ในนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนระดับประเทศ การวางแผนและการปฏิบัติงานทุกระดับในประเด็นที่สำคัญ เช่น ความยากจน ที่อยู่อาศัย การจัดการทรัพยากรน้ำ สุขอนามัย พลังงาน สาธารณสุข เกษตรกรรม การศึกษา โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม

- ตระหนัก ว่าชุมชนเป็นด่านแรกที่ต้องเผชิญและรับมือกับภัยพิบัติ ดังนั้น จึงควรมุ่งเน้นความสำคัญของการทำให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในทุก ๆ ด้านของการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยการเตรียมความพร้อมในระดับชุมชน การลดผลกระทบ การรับมือกับภัยพิบัติ และการฟื้นตัวของชุมชน โดยเฉพาะในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อชีวิตความเป็นอยู่และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

จะพยายามดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. สนับสนุน ความพยายามในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ ทั้งในระดับนโยบาย การวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ระบบที่มีอยู่แล้ว การฝึกอบรมประชาชนและความเชื่อมโยงกันระหว่างกลไกที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ศักยภาพดังกล่าวควรต้องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ เพื่อให้การตอบสนองต่อภัยพิบัติในภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๒. ร่วมมือ กันพัฒนาศักยภาพของการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติให้ครอบคลุมภัยพิบัติหลาย ๆ ด้านและที่ไม่มีขอบเขต รวมถึงระบบการเตือนภัยล่วงหน้าและความสามารถในการตอบสนองต่อภัยพิบัติในภูมิภาค และเสริมสร้างเครือข่ายศูนย์การจัดการภัยพิบัติทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ไปจนถึงระดับภูมิภาค โดยร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศและองค์การชำนาญพิเศษของสหประชาชาติ เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพในการให้ข้อมูลเตือนภัยที่ทันเวลา เชื่อถือและเข้าใจได้ และการให้ความช่วยเหลือกับชุมชนที่มีความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากภัยพิบัติต่อประชาชนในภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วย

๓. ร่วมมือ กันสนับสนุนกองทุนโดยความสมัครใจของประเทศผู้บริจาคในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง เพื่อดำเนินการจัดการเตือนภัยล่วงหน้าในมหาสมุทรอินเดียและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ เพื่อประกันแนวทางที่ประสานความร่วมมืออย่างรอบด้านในการส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคสำหรับการเตรียมความพร้อมด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถในการเตือนภัยคลื่นยักษ์สึนามील่วงหน้าในลักษณะครอบคลุม

๔. สนับสนุน ความพยายามของอาเซียนในการส่งเสริมบทบาทการประสานการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการมีบทบาทนำในการตอบสนองต่อสถานการณ์ภัยพิบัติร้ายแรง โดยเฉพาะการพัฒนาความเชื่อมโยงและ/หรือกำหนดทรัพยากรและขีดความสามารถตามความสมัครใจอย่างเหมาะสมสำหรับ การเตรียมความพร้อมในระดับภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการเตรียมความพร้อมในการบรรเทาภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินของอาเซียน และ/หรือการพัฒนาแนวปฏิบัติและกลไกร่วมที่เหมาะสมโดยรวมกลไกการ

ประเมินความต้องการของผู้ประสบภัยพิบัติเพื่อให้การเคลื่อนย้ายทรัพยากรและความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕. ร่วมมือ กันเพื่อเสริมสร้างการจัดการและความพยายามด้านการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติ รวมทั้งสนับสนุนการเชื่อมโยงการให้ความช่วยเหลือภายหลังเกิดเหตุภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือจากการบรรเทาภัยพิบัติไปสู่การฟื้นฟูเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนกลไกที่อาเซียนมีบทบาทนำและองค์การอื่น ๆ ในภูมิภาค

๖. ร่วมมือ กันเพื่อช่วยเหลือรัฐบาลต่าง ๆ ในการจัดทำและผนวกรวมการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา การวางแผนและกำกับด้านนโยบาย และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของภัยพิบัติ รวมถึงการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการภัยพิบัติโดยการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้เชิงเทคนิค แผนการศึกษาและฝึกอบรมสำหรับ การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเข้าถึงสถิติและข้อมูลที่เกี่ยวข้องและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับการจัดการองค์กรโดยรวมมองครของชุมชนท้องถิ่น

๗. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางในระดับชุมชนที่มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการจัดการภัยพิบัติโดยการกระตุ้นให้เกิดวัฒนธรรมที่ตระหนักถึงความปลอดภัย การป้องกันและการสร้างความตระหนักรู้กับสาธารณชนเกี่ยวกับการลดอันตราย ความเสี่ยงและประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมถึงในระดับโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานของรัฐบาล และในหมู่สาธารณชน เพื่อเพิ่มความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น

๘. ร่วมมือ เพื่อช่วยเหลือรัฐบาลต่าง ๆ ในการกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายด้านการใช้และจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้และน้ำอย่างยั่งยืน เพื่อลดผลกระทบด้านลบที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมและในทางกลับกัน

๙. ทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ประสบการณ์และคู่มือการปฏิบัติงาน ในหมู่ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติในระบบการเตือนภัยและให้ความช่วยเหลือ เช่น ผ่านกรอบความร่วมมือภายใต้การฝึกซ้อมแผนการเผชิญภัยพิบัติฉุกเฉินระดับภูมิภาค และกรอบการซ้อมปฏิบัติงานอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนขีดความสามารถในระดับประเทศ และการพัฒนาการประสาน ด้านการจัดการภัยพิบัติระดับภูมิภาค รวมถึงการประสานกับระบบขององค์การสหประชาชาติ

๑๐. สนับสนุน การปฏิบัติการและการเพิ่มพูนแนวปฏิบัติให้ได้มาตรฐานเดียวกัน เช่น มาตรฐานวิธีปฏิบัติสำหรับระบบเตรียมความพร้อมและการประสานงานร่วมทางด้านบรรเทาภัยพิบัติและการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินระดับภูมิภาคของอาเซียน และสนับสนุนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องกับแนวปฏิบัติด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก รวมทั้งการนำแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานนั้นไปใช้เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิดของศูนย์เตือนภัยและศูนย์ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในภูมิภาคกับศูนย์ภายนอกภูมิภาค

๑๑. ทำงานร่วมกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านเทคนิคเกี่ยวกับการจัดการการเตือนภัยล่วงหน้าในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ ระดับภูมิภาค และการจัดการเตือนภัยต่างๆ เพื่อปรับปรุงวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเทคนิคเพื่อประเมินความเสี่ยง การเฝ้าระวัง และข้อมูลเตือนภัยล่วงหน้า

๑๒. สนับสนุน การปฏิบัติงานของศูนย์ประสานงานอาเซียนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ และเสริมสร้างขีดความสามารถของศูนย์ในการประสานการปฏิบัติการให้ความ

ช่วยเหลือระหว่างกาเกิดภัยพิบัติในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งเป็นองค์กรนำด้านเทคนิคในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในภูมิภาค

๑๓. สนับสนุน ความพยายามขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในภูมิภาค อาทิ ศูนย์บรรเทาภัยพิบัติแห่งเอเชีย และศูนย์เตรียมความพร้อมในการป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย รวมทั้งศูนย์ออสเตรเลีย-อินโดนีเซียเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และศูนย์อื่น ๆ ในภูมิภาค ในการให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิคและสร้างขีดความสามารถในการลดความเสี่ยงด้านภัยพิบัติของภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการศึกษาวิจัยอย่างรอบด้านในภูมิภาคเรื่องการลดความเสี่ยงและการจัดการภัยพิบัติ โดยรวมองค์กร ต่าง ๆ อาทิ คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ และสนับสนุนข้อเสนอของจีนในการจัดตั้งศูนย์วิจัยศึกษาระดับภูมิภาคเรื่องภัยพิบัติร้ายแรงในเอเชีย

๑๔. สนับสนุน หลักสูตรการฝึกอบรมและเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถของประเทศที่เข้าร่วมการประชุม สูดยอดเอเชียตะวันออกเฉียงในการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งการเชื่อมโยงศูนย์ฝึกอบรมและวิจัยต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของศูนย์เหล่านั้น ในการดำเนินโครงการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ

ทั้งนี้ ให้ดำเนินงานที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวข้างต้น โดยผ่านกลไกความร่วมมือที่มีอยู่ของอาเซียนและในภูมิภาค และโดยการหารืออย่างใกล้ชิดกับประเทศที่เข้าร่วมการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออกเฉียง

๔. แลกเปลี่ยนว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัยการลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟูและการบูรณะ (ซึ่งเสนอโดยประเทศไทย)

จากข้อมูลของกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ ๑๙ ณ บาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ระบุว่าผู้นำอาเซียนได้ร่วมรับรอง แลกเปลี่ยนผู้นำอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัย การลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟู และการบูรณะ ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ริเริ่มเสนอแลกเปลี่ยนดังกล่าวในการประชุมสุดยอดครั้งนี้ โดยทุกประเทศอาเซียนได้แสดงความชื่นชมและขอบคุณที่ไทยมีบทบาทนำในเรื่องนี้เนื่องจากเห็นพ้องกันว่า ขณะนี้หลายประเทศในภูมิภาคต่างต้องเผชิญกับอุทกภัย ซึ่งนับวันได้ทวีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อวงกว้าง ดังนั้น ประเทศอาเซียนจึงต้องร่วมมือกันมากขึ้น โดยเฉพาะในการด้านการฟื้นฟู และการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งเป็นเรื่องใหม่ในอาเซียน เพราะอุทกภัยไม่ใช่เป็นปัญหาเฉพาะของประเทศใดประเทศหนึ่งอีกต่อไป และต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนของสังคม โดยแลกเปลี่ยนฯ ได้ย้ำถึงความสำคัญของความร่วมมือระหว่างทหารกับพลเรือนในการรับมือกับอุทกภัย ดังเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในไทยซึ่งเป็นตัวอย่างอันดี และเห็นได้ชัดในเรื่องนี้

แลกเปลี่ยนฉบับนี้มีเนื้อหาสาระสำคัญ คือ

๑) ผู้นำอาเซียนร่วมแสดงความห่วงใยและเสียใจต่อประเทศสมาชิกอาเซียนที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยครั้งใหญ่ในปี (พ.ศ. ๒๕๕๔) ได้แก่ประเทศไทย กัมพูชา ลาว ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม

๒) ผู้นำอาเซียนเห็นพ้องกันว่าอุทกภัยครั้งใหญ่ส่งผลกระทบบนวงกว้างต่อภาคการเกษตร ความมั่นคงทางอาหาร และห่วงโซ่อุปทานของภาคอุตสาหกรรม ทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับโลก

๓) ผู้นำอาเซียนย้ำความสำคัญของความร่วมมือ ความตกลง รวมทั้งกลไกต่างๆ ที่อาเซียนได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของภูมิภาคในการบริหารจัดการภัยพิบัติและการสร้างความมั่นคงทางอาหารในภูมิภาค ได้แก่ ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติและการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response: AADMER) ศูนย์ประสานงานอาเซียนสำหรับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management: AHA Center) และความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งองค์การสำรองข้าวฉุกเฉินของอาเซียน+3 (the Agreement on ASEAN Plus Three Emergency Rice Reserve: APTERR)

นอกจากนี้ ผู้นำอาเซียนยังได้มอบหมายให้เลขาธิการอาเซียน และคณะกรรมการอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ (ASEAN Committee on Disaster Management: ACDM) ร่วมกันศึกษาหาแนวทางที่จะส่งเสริมความร่วมมือด้านการป้องกันและรับมือกับอุทกภัย รวมทั้งขอรับการสนับสนุนทางเทคโนโลยีและวิชาการจากประเทศคู่เจรจาซึ่งมีความเชี่ยวชาญในการจัดการและแก้ไขปัญหา

แถลงการณ์ฉบับนี้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทนำของไทยอีกครั้ง ในการเป็นแรงขับเคลื่อนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและกับนานาประเทศที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในภูมิภาคนี้

ความพร้อมของประเทศไทยในการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ

จากยุทธศาสตร์และแผนงานการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติของประเทศไทยและอาเซียนที่สำคัญ ประกอบด้วย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ. ๒๐๐๙-๒๐๑๕ แถลงการณ์ระอ่า หัวหิน ว่าด้วยการจัดการภัยพิบัติของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก และแถลงการณ์ว่าด้วยความร่วมมือในด้านการป้องกันอุทกภัยการลดผลกระทบ การบรรเทา การฟื้นฟูและการบูรณะ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยและอาเซียนมียุทธศาสตร์และแผนงานในการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการภัยพิบัติทางธรรมชาติ ไว้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาสำคัญที่พบคือ **หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการแปลงยุทธศาสตร์และแผนงานเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง** ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ประเด็นพิจารณา	ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการดำเนินการ
๑. ก่อนเกิดภัยพิบัติ	๑.๑ ขาดแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการกับภัยพิบัติในระดับชุมชน ท้องถิ่น ๑.๒ ขาดการเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานในการรับมือกับภัยพิบัติ รวมถึงระบบจ่ายกระแสไฟฟ้า และน้ำประปา ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการดำรงชีพในภาวะวิกฤติ ๑.๓ ขาดการซักซ้อม และตรวจความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเตือนภัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ๑.๔ ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนักและพร้อมรับมือ	(๑) ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน หมู่บ้านต่างๆ จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการกับภัยพิบัติ โดยผ่านกลไกขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน (๒) รัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่เพียงพอในการรับมือกับภัยพิบัติ เช่น แนวป้องกันน้ำท่วม แนวป้องกันไฟฟ้า ฯลฯ จัดให้มีระบบผลิตกระแสไฟฟ้า และน้ำประปาที่ปลอดภัยสำหรับใช้อุปโภคบริโภคในภาวะวิกฤติ

ประเด็นพิจารณา	ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการดำเนินการ
	<p>กับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น</p> <p>๑.๕ ขาดการเตรียมความพร้อมพนักงานสื่อสารประจำหมู่บ้าน ชุมชนในกรณีฉุกเฉิน ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในสถานการณ์ฉุกเฉินร้ายแรง ระบบสื่อสารหลักถูกตัดขาด</p> <p>๑.๖ ขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ที่สามารถจำลองผลกระทบจากภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ</p>	<p>(๓) หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการซักซ้อม และตรวจความพร้อมของวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเตือนภัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง</p> <p>(๔) หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความตระหนัก และพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น</p> <p>(๕) ต้องเตรียมความพร้อมของพนักงานสื่อสาร ประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน โดยจะต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน ผ่านเครื่องมือสื่อสารหลายรูปแบบ เช่น วิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ Facebook Twitter เป็นต้น</p> <p>(๖) จัดให้มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ที่สามารถจำลองผลกระทบจากภัยพิบัติในแต่ละพื้นที่ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ</p>
<p>๒. ระหว่างเกิดภัยพิบัติ</p>	<p>๒.๑ การอำนวยความสะดวก และบัญชาการเหตุการณ์ในภาพรวม ขาดประสิทธิภาพ ไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ผู้ประสบภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๒.๒ การแจกจ่ายสิ่งของบริจาค เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพเป็นไปอย่างล่าช้าและไม่เพียงพอ เนื่องจากขาดระบบกระจายสิ่งของบริจาคที่ดี ทำให้มีสิ่งของบริจาคบางส่วนเน่าเสีย โดยเฉพาะอาหารสด</p> <p>๒.๓ ผู้ประสบภัยขาดระเบียบวินัยในตนเอง และขาดความเห็นอกเห็นใจผู้ประสบภัยอื่น เช่น การแย่งสิ่งของบริจาค การขอรับสิ่งของบริจาคซ้ำซ้อน การไม่เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบในการรับบริการต่างๆ เช่น การรับแจกอาหาร/สิ่งของบริจาค การขึ้นรถรับ-ส่ง เป็นต้น</p>	<p>(๑) รัฐบาลจะต้องใช้บุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจต่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เข้ามาเป็นผู้อำนวยความสะดวก และบัญชาการเหตุการณ์ โดยจัดให้มีสถานีโทรทัศน์ และ สถานีวิทยุกระจายเสียง เพื่อการนี้โดยเฉพาะ</p> <p>(๒) ควรมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ประสบภัย และผู้นำชุมชน เป็นผู้แจกจ่ายของบริจาคให้ถึงผู้ประสบภัยโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพได้ตามความเหมาะสม และปลอดภัย เช่น ปลอดภัยจากการถูกไฟฟ้าดูด สัตว์มีพิษ การลักขโมยต่างๆ</p> <p>(๓) ต้องสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ประสบภัยทุกระดับตั้งแต่เด็กถึงผู้ใหญ่ ให้ทราบถึงแนวปฏิบัติตนที่ดีในยามที่ประสบภัยพิบัติ เช่น การมีระเบียบวินัย</p>

ประเด็นพิจารณา	ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการดำเนินการ
		ในตนเอง การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การเข้าแถวรับบริการ หรือสิ่งของบริจาค การขึ้นรถรับ-ส่ง เป็นต้น
๓. หลังเกิดภัยพิบัติ	๓.๑ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู เป็นไปอย่างล่าช้า และมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก เช่น การจ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย ๓.๒ ประชาชนขาดการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต	(๑) ควรมีกกลไกในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่รวดเร็ว โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ว่าเป็นผู้ที่ประสบภัยอย่างแท้จริง เช่น ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ ภาพถ่ายดาวเทียม ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชน ท้องถิ่น กลับมาสู่สภาพเดิมได้เร็วที่สุด (๒) รัฐบาลควรสร้างกลไกสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นที่ประสบภัยได้หันมาทบทวนและถอดบทเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การให้ทุนสนับสนุนการทำเวทีชาวบ้าน ทุนสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมือสื่อสาร เครื่องมือเตือนภัย สำหรับชุมชน เป็นต้น

บทสรุป

ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่องในประเทศไทย และชาติอาเซียนอื่น ถือเป็นปัจจัยที่บั่นทอนความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประชาชนต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยความหวาดระแวง นักลงทุนขาดความมั่นใจที่จะมาลงทุน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่จะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากประเทศหนึ่งในโลก ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับตั้งแต่ระดับบุคคล จนถึงระดับประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชน องค์กรภาคประชาชนต่างๆ จะต้องเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการภัยพิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตนเอง โดยรัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานตามความเหมาะสม รวมถึงการใช้ประโยชน์จากการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียนในการรับมือกับภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชาติสมาชิกอาเซียน